

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Заняття №1

Теми 1 - 2. Методологічні аспекти дослідження соціально-політичних процесів. Політика як соціальне явище та специфічна діяльність

1. Об'єкт, предмет та категорії дисципліни «соціально-політичні процеси».
2. Основні сучасні напрямки дослідження соціально-політичних процесів: лібералізм, консерватизм та соціал-демократичний напрями.
3. Загальнонаукові та конкретно-предметні методи дослідження соціально-політичних процесів: метод соціальної діалектики, постановка проблеми та її вирішення на засадах наукових фактів, аналіз-синтез, індукція-дедукція, аналогія, моделювання, системний аналіз, метод порівняльного аналізу, соціометрія, структурно-функціональний аналіз, експерні методи дослідження.
4. Сутність політики: основні теоретичні підходи (субстанціональний, інституціональний, соціологічний, телеологічний, конфліктний і консенсусний).
5. Форми реалізації та напрями політики.
6. Основні функції політики.
7. Моделі соціального та політичного розвитку.
8. Політика як суспільне явище.
9. Політика як специфічна діяльність.

Теми рефератів:

1. Кількісні методи та методики дослідження соціально-політичних процесів.
2. Якісні методи та методики дослідження соціально-політичних процесів.
3. Технологія прийняття політичних рішень в соціально-політичних процесах.
4. Сутність та відмінні риси політики як суспільного явища.
5. Структура, властивості та рівні організації політики.
6. Особливості взаємодії політики з іншими сферами суспільного життя

Література:

1. Алексеева Т.А. Современные политические теории / Т.А. Алексеева. – М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2000. –479 с.
2. Боришполец К. П. Методы политических исследований / К. П. Боришполец. – М.: Аспект Пресс, 2005. – 221 с.

3. Бузгалин А. В. Введение в компаративистику (Исследование и сравнительный анализ социально-экономических систем: методология, теория, применение к переходным экономикам): Учеб. пособие / А. В. Бузгалин, А. И. Колганов – М.: Изд-во МГУ, 1997. – 368 с.
4. Волкова Ю. С. Организация компаративного исследования в современной политической науке / Ю. С. Волкова // Российская политика: прошлое, настоящее, будущее. – Сыктывкар, 2006. – Вып. 2. – С. 62-71.
5. Грин Д. П. Объяснение политики с позиций теории рационального выбора: почему так мало удалось узнать? [Электронный ресурс] / Д. П. Грин, И. Шапиро // Полис. Политические исследования. – 1994. – № 3. – Режим доступа : <http://pavroz.ru/files/greenshapiro.pdf>
6. Камалов М. М. Системный структурный функционализм Габриеля Алмонда как методология сравнительного политического анализа / М. М. Камалов // Вестник Московского университета. Серия 12. Политические науки. – 1997. – № 6. – С. 70-79.
7. Мангейм Дж. Б., Рич Р. К. Политология. Методы исследования: Пер. с англ. / Дж. Б. Мангейм, Р. К. Рич / Предисл. А. К. Соколова. – М. : Издательство “Весь Мир”, 1997. – 544 с.
8. Мельвиль А. Ю. Методология универсального сравнения мировой политики / А. Ю. Мельвиль, М. В. Ильин, Е. Ю. Мелешкина ; РАН ИНИОН // Политическая наука : сб. Науч. тр. – М., 2007. – № 3. – С. 16-42.
9. Мельвиль А. Ю. Категории политической науки: Учебник для студентов вузов / под ред. А. Ю. Мельвиля. – М. : МГИМО(У) МИД РФ, РОССПЭН, 2002 г. – 656 с.
10. Норт Д. Институциональные изменения: рамки анализа / Д. Норт // Вопросы экономики. – 1997. – № 3. – С. 6-13.
11. Политическая наука (Теория. Ретроспективные исследования): Сб. науч. тр. / Ю. С. Пивоваров. – М. : ИНИОН РАН, 1995. – 207 с.
12. Симонов К. В. Политический анализ : учебное пособие [Электронный ресурс] / К. В. Симонов. – М. : Логос, – 152 с. – Режим доступа : <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s01/z0001077/st000.shtml>
13. Скочиляс Л. Політичний аналіз як сфера діяльності і як навчальна дисципліна / Л. Скочиляс // Вісник Львівського університету. : Сер.: Філософ. науки – 2005. – Вип. 8. – С. 230-238.
14. Ядов В. А. Социологическое исследование: методология, программа, методы / В. А. Ядов. – Самара : Изд-во Самарского ун-та, 1995. – 328 с.
15. Вебер М. Политика как призвание и профессия / М. Вебер //

- Вебер, М. Избранные произведения. М.: Прогресс, 1990. – С. 644-706.
16. Гаджиев К. С. Политическая наука: пособие для преподавателей, студентов, аспирантов гуманитарного факультета / К. С. Гаджиев. – М. : Сорос: Международные отношения, 1994. – 397 с.
17. Ганнел Д. Политическая теория: эволюция отрасли // Вестник Московского университета. Сер. 12. Социально-политические науки. – 1993. – № 1. – С. 66-83.
18. Гончаров Д.В. Теория политического участия. М.: Юрист, 1997. – 208 с.
19. Политическая наука: новые направления / под ред. Р. Гудина и Х.-Д. Клингеманна. – М.: Вече, 1999. – С. 345-360.
20. Грин Д., Шапиро И. Объяснения политики с позиций теории рационального выбора: почему так мало удалось узнать? Текст. / Д. Грин, И. Шапиро // Политические исследования. – 1994. – №3. – С. 59-74.
21. Истон Д. Категории системного анализа политики // Антология мировой политической мысли. Т.2 / Отв. ред. Т.А. Алексеева. М., 1997. – С. 630-642.
22. Крауз-Мозер, Барбара. Теории политики. Методологические принципы: [пер. с пол.] / Барбара Крауз-Мозер; [науч. ред. О. С. Дейнеки]. — Харьков: Гуманитарный центр, 2008. — 254 с.
23. Малинова О.Ю. Исследование политики и дискурс об идентичности / О.Ю. Малинова // Политическая наука. – 2005. – №3. – С. 8-20.
24. Парсонс Т. Понятие общества: Компоненты и их взаимоотношения / Т. Парсонс // THESIS. 1993. – Вып.2. – С. 94-122.
25. Соловьев, А.И. Идентификация политики: споры и суждения / А.И. Соловьев // Полития. – 2006. – №1. – С.149-170.
26. Сообщества как политический феномен / [Н.В. Борисова и др.]; под ред. П.В. Панова, К.А. Сулимова, Л.А. Фадеевой. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2009. – 248 с.
27. Шмитт К. Понятие политического / К. Шмитт // Вопросы социологии. – 1992. – №1. – С. 35-67.
28. Учение о политике: философские основания: Монография / А. И. Демидов. – М.: Норма, 2001. – 288 с.

Заняття №2

Тема 3. Політична система, її структура та соціальні функції

1. Політична система: поняття та структура.
2. Загальна характеристика підходів до визначення сутності політичної системи (системний, структурно-функціональний, інформаційно-кібернетичний).
3. Функції політичної системи.
4. Типологія політичних систем.
5. Політичний режим як засіб функціонування політичної системи.
6. Типологія політичних режимів: тоталітарний, авторитарний, демократичний.

Теми рефератів:

1. Сутність системного підходу до дослідження політичної сфери.
2. Нейромережева модель політичної системи.
3. Політична стабільність та політична опозиція в політичній системі.
4. Держава як основний інститут політичної системи.
5. Суть і основні напрями здійснення реформ політичної системи в Україні.

Література:

1. Анохин М. Г. Политические системы: Адаптация. Динамика. Устойчивость (теоретико-прикладной анализ) / М. Г. Анохин. – М.: Агентство "Инфомарт", 1996. – 305 с.
2. Бабурин С. Н. Мир империй: территория государства и мировой порядок / С. Н. Бабурин. – СПб. : Изд-во Р. Асланова : Юрид. центр Пресс, 2005. – 766 с.
3. Валлерстайн И. Исторические системы как сложные системы / И. Валлерстайн // Ойкумена. – 2004. – Вып. 2. – С. 208-215.
4. Демократическое правовое государство и гражданское общество в странах Центрально-Восточной Европы / Н. И. Бухарин, Н. И. Довженко, З. Н. Кузнецова и др. – М.: Наука, 2005. – 183 с.
5. Дзапшба Ф. З. Федерализм: современная теория и политическая практика / Ф. З. Дзапшба. – Саратов: СГАП, 1999. – 235 с.
6. Добрынина М. И. Политическая система общества / М. И. Добрынина, И. И. Осинский. – М.: Улан-Удэ: Издательство Бурятского госуниверситета, 2002. – 342 с.
7. Истон Д. Категории системного анализа политики / Д. Истон // Антология мировой политической мысли : в 5-ти т. – М. : Мысль, 1997. – Т. 2. – С. 630-642.
8. Коваленко А. А. Роль і значення виконавчої влади у функціонуванні сучасних політичних систем / А. А. Коваленко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Філософія. Політологія. – Вип. 46 – 2002. – С. 30-34.
9. Лебедева М. М. Политическая система мира: проявления «внесистемности»: или новые акторы – старые правила /

- М.М. Лебедева // «Приватизация» мировой политики локальные действия – глобальные результаты. – М. : Голден Би, 2008. – С. 53-66.
- 10.Новиков М.М. Інституціональні виміри бікамеральних систем (порівняльний аналіз): автореф. дис. політ. Наук: 23.00.02 / Харків. нац. ун-т. – Х., 2007. – 17 с.
- 11.Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір / А. Романюк. – Л. : Тріада плюс, 2004. – 389 с.
- 12.Селезнев Л. И. Политические системы современности: сравнительный анализ / Л. И. Селезнев – СПб.: ТОО ТК «Петрополис», 1995. – 254 с.
- 13.Симвонян В. А. Структура политической системы общества / В. А. Симвонян // Юридический вестник. – 1992. – №4. – С. 61-67
- 14.Сухонос В. В. Президент України і формування постіндустріального суспільства шляхом трансформації українського історичного типу держави / В. В. Сухонос // Держава і право : юрид. і політ наук : зб. наук. праць. – К., 2005. – Вип. 30. – С. 177-184.
- 15.Тарасов Е. Н. Государство как институт политической системы / Е. Н. Тарасов // Социально-полит. журнал. – 1994. – №1-2. – С. 68-81.
- 16.Троян С. С. Порівняльні політичні системи сучасності: навчальний посібник / С. С. Троян. – К. : НМЦВО, 2003. – 266 с.
- 17.Эндрейн Ч. Сравнительный анализ политических систем. Эффективность осуществления политического курса и социальные преобразования: учеб. пособие / пер. с англ. И. И. Мюрберг. Ред. И. Б. Зорько. – М.: Весь мир, 2000. – С. 19-23, 233-257.

Заняття №3

Тема 4. Політична влада та соціальне управління

1. Основні теорії влади (реляціоністські, системні, біхевіористські).
2. Природа влади. Влада і вплив, влада та панування, влада та авторитет.
3. Поняття, сутність та структура політичної влади. Суб'єкти політичної влади.
4. Легальність та легітимність політичної влади. Криза легітимності політичної влади: визначення та шляхи її подолання.
5. Поняття «еліта», «правляча еліта», «політична еліта»: сутність та відмінності. Теорії еліт (Г. Моска, В. Парето, Р. Міхельса).
6. Типологія та функції політичних еліт.
7. Поняття політичного лідерства. Теорії лідерства. Функції політичного

лідера.

Теми рефератів:

1. Природа політичної влади та її історичні форми.
2. Джерела та типи легітимності політичної влади
3. Система розподілу влад та ступінь її відповідності сучасному рівню розвитку суспільства та держави.
4. Соціальне управління як особлива сфера людської діяльності і людських відносин.
5. Політична еліта України, політичне лідерство в Україні: стан та особливості розвитку.
6. Стилi політичного лідерства.
7. Сучасні тенденції розвитку політичного лідерства у світі та в Україні.

Література:

1. Алексеева Т. А. Власть и легитимность (эволюция немарксистских подходов в современной английской политической философии) / Т. А. Алексеева // Власть: философско-политические аспекты. – М.: ИФРАН, 1989. – С.110-133.
2. Алексеева Т. Легітимність влади у період транзиту / Т. Алексеева // Політична думка. – 1998. – № 3–4. – С. 109–120.
3. Амелин В. Н. Власть как общественное явление / В. Н. Амелин // Социально-политические науки. – 1991. – № 2. – С. 3–15.
4. Аникевич А.Г. Категориальный ряд власти: социально-философский аспект / А.Г. Аникевич; Краснояр. гос. техн. ун-т. – Красноярск : КГТУ, 1998. – 207 с.
5. Ашин Г. К. Социология политики. Сравнительный анализ российских и американских политических реалий / Г. К. Ашин, Э. Д. Лозанский, С.А. Кравченко. – М. : Экзамен, 2001. – 608 с.
6. Белый О. Построение государства в Украине: пути легитимизации / Олег Белый, Евгений Быстрицкий // Політична думка. – 1996. – № 1. – С. 12–24.
7. Бистрицький Є. Проблема легітимації / Євген Бистрицький, Ігор Бурковський, Олександр Дергачов // Українська державність у ХХ сторіччі. Історико-політичний аналіз. – К. : Політична думка, 1996. – С. 318–320.
8. Вергун О. М. Філософія влади в контексті сучасної культури: соціально-філософські парадигми суб'єкта влади / О. М. Вергун // Грані. – 2000. – № 3. – С. 58–61.
9. Висоцький О. Легітимаційна політика: поняття і сутність / О. Висоцький // Політичний менеджмент. – 2006. – № 3 (18). – С. 3–20.
10. Воронов І. Громадянське суспільство і влада / І. Воронов //

Людина і політика. – 2003. – № 1. – С. 31–41.

11. Гомеров И. Н. Структура и свойства власти / И. Н. Гомеров. – Новосибирск : Сибирский ун-т потребит. кооп., 2000. – 231 с.
12. Дармограй Н. Н. Культура власти – легитимность власти / Н. Дармограй // Державне управління: теорія та практика – електронне наукове фахове видання. – 2005. – № 1. – Режим доступу до журн.: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Dutp/index.html>.
13. Дегтярев А. А. Политическая власть как регулятивный механизм социального общения / А. А. Дегтярев // Полис. Политические исследования. – 1996. – №3. – С. 108-120.
14. Дибиров, А.-Н.З. Теория политической легитимности: курс лекций / А.-Н.З. Дибиров. – М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2007. – 272 с.
15. Завершинский К. Ф. Легитимность: генезис, становление и развитие концепта / К. Ф. Завершинский // Полис. – 2001. – № 2. – С. 113–131.
16. Коваленко А. Чим вимірити ефективність влади? / А. Коваленко // Віче. – 2001. – № 1. – С. 85–94.
17. Кравченко В. И. Философия власти : учеб. пособие / В.И. Кравченко ; С.-Петербур. гос. ун-т аэрокосм. приборостроения, 1999. – 169 с.
18. Кравченко Ю. Легітимність політичної влади й можливість її досягнення / Ю. Кравченко // Політологічні читання. – 1993. – № 2. – С. 41–58.
19. Ледяев В.Г. Власть: концептуальный анализ. М.: «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2001. – 384 с.
20. Ледяев В. Г. Формы власти: типологический анализ / В. Г. Ледяев // Политические исследования. – 2000. – № 2. – С. 6–18.
21. Манжола П. Г. Взаємодія влади та громадян: практика легітимації інститутів влади у новітній історії України / П. Г. Манжола // Стратегічні пріоритети. – № 1 (2). – 2007. – С. 58–64.
22. Новакова О. «Помаранчева революція» як криза легітимності владної еліти / О. Новакова // Політичний менеджмент. – 2005. – № 4 (13). – С. 29–37.
23. Попова О.В. Политическая идентификация в условиях трансформации общества. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та, 2002. – 258 с.
24. Тоффлер Э. Мои мысли о природе власти / Э. Тоффлер // США: экономика, политика, идеология. – 1992. – № 6. – С.81-99.
25. Хомелева Р.А. Природа политической власти. – СПб: Изд-во СПб ун-та экономики и финансов, 1996. – 173 с.

Энтин Л.М. Разделение властей: опыт современных государств / Л.

Теми 5-6 . Соціально-політичні процеси як форма суспільної діяльності. Політична свідомість. Особа та суспільство

1. Політичний процес: зміст поняття. Політичні зміни.
2. Різновиди політичної участі у сучасній політиці.
3. Політична модернізація: поняття та теорії.
4. Проблема демократизації, її основні типи, шляхи та закономірності. Зв'язок демократизації з модернізацією.
5. Реформа, революція, переворот, трансформація: сенс понять, їх взаємовідношення.
6. Поняття політичного конфлікту. Причини виникнення та стадії розвитку політичних конфліктів.
7. Типологія політичних конфліктів.
8. Методи вирішення політичних конфліктів
9. Сутність, структура і рівні політичної свідомості. Етапи розвитку політичної свідомості.
10. Політичні інтереси і політичні цінності.
11. Політична психологія: поняття, структура та функції.
12. Політична ідеологія: поняття, сутність. Основні ідеологічні течії.

Теми рефератів:

1. Сучасний правий радикалізм. Прояви, витоки, перспективи розвитку.
2. Шляхи попередження і методи розв'язання політичних конфліктів.
3. Тероризм як чинник сучасної політики.
4. Причини та умови виникнення тероризму.
5. Типи і форми політичної свідомості.
6. Роль політичної свідомості в соціальних трансформаціях.
7. Взаємозв'язок між політичною свідомістю і правосвідомістю.
8. Політична свідомість та політична ідеологія в сучасному суспільстві.
9. Політичні переконання і політична воля.
10. Моральні і психологічні аспекти політичної свідомості.
11. Етапи, моделі і агенти політичної соціалізації.

Література:

1. Амелин В.Н. Сущность, структура, типология и способы разрешения социальных конфликтов // Вестник МГУ. Сер. 12. Социально-политические исследования. – 1991. – №6.
2. Ачкасов В. А. Институты западной представительной демократии в сравнительной перспективе: учебное пособие / В. А. Ачкасов, Б. В. Грызлов. – СПб.: СПбИВЭСЭП, 2006. – 261

с.

3. Барматова С. Перспективы трансформации политической системы Украины: диалог польских и украинских ученых / С. Барматова // Социология: теория, методы, маркетинг. – 2004. – № 1. – С. 192-204.
4. Бондаренко Г.Н., Рыжов О.А. Политические конфликты: методологические аспекты проблемы. – М., 1995.
5. Глухова А.В. Типология политических конфликтов. – Воронеж, 1997.
6. Глухова А. В. Конфликты и диалог политических культур в современной России. Воронеж 2005
7. Глухова А.В. Политические конфликты: основания, типология, динамика. – М., 2000.
8. Даймонд Л. Прошла ли «третья волна» демократизации? / Л. Даймонд // Полис. Политические исследования. – 1999. – № 1. – С. 10–25.
9. Даль Р. О демократии / Роберт Даль. – М. : Аспект, 2000. – 208 с.
10. Зазыкин В. Г., Хрустачев А. Л. Политический конфликт: психологический взгляд на проблему. — М., 1999. — 93 с.
11. Кобзева С.В. Медиа-мониторинг кризисов и конфликтов: методология и техники // Полис – 2008 – № 1 – С. 33-49
12. Коваленко Б. В., Пирогов А. И., Рыжов О. Л. Политическая конфликтология. — М.: Ижица, 2002. – 400 с.
13. Кременюк В.А. На пути урегулирования конфликтов // США: экономика, политика, идеология. – 1990. – №12. – С. 47-52.
14. Кременюк В.А. Проблемы переговоров в отношениях двух держав // США: экономика, политика, идеология. – 1991. – №3. – С. 43-61.
15. Кульчар К. Политический конфликт // Политология вчера и сегодня. Вып.3. – М.: АОН, 1991. – С. 162-180.
16. Курбанов Х.Т. Религиозно-политический экстремизм на Северо-Восточном Кавказе: идеология и практика (на материалах Республики Дагестан) / Отв. ред. И.П. Добаев. – Ростов н/Дону: Изд-во СКНЦ ВШ, 2006. – 156 с.
17. Мегатренды мирового развития / под ред.: М. В. Ильина, В. Л. Иноземцева. – М.: Экономика, 2001. – 295 с.
18. Международный терроризм: внутренняя структура понятия и его роль в политическом дискурсе: сб. науч. тр. / Под ред. Л.Е.Бляхера. – Хабаровск: Издательство ТОГУ, 2005. – 115 с.
19. Никитченко А. Н. Транснационализация демократии (Третья волна демократизации в свете теорий международных отношений) / А. Н. Никитченко // Полис. Политические исследования. – 1996. – № 5. – С. 53-69.
20. Норгаард О. Економічні інституції та демократична реформа: порівняльний аналіз посткомуністичних країн / О. Норгаард. – К.:

- Ніка-Центр, 2006. – 424 с.
21. Політична корупція перехідної доби / А. Шайо, Д. Гамбета, М. Філіп та ін. – К.: К.І.С., 2004. – 440 с.
22. Пшеворский А. Демократия и рынок. Политические и экономические реформы в Восточной Европе и Латинской Америке / А. Пшеворский. – М.: РОССПЭН, 1999. – 320 с.
23. Сало І. С. Політичні системи країн Вишеградської групи: досвід трансформації / І. С. Сало // Стратегічна панорама. – 2006. – № 1. – С. 63-68.
24. Транзитология (теоретические и прикладные аспекты). READER : (магистратура, 2 семестр 2001 г.) / МГИМО(У) МИД РФ, каф. сравнит. политологии. – М.: МГИМО, 2001. – 448 с.
25. Ушков А. М. Процессы политической модернизации в странах Востока // Политология. учеб.-мет. пособ. под ред. проф. В. С. Пусько. – М.: МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2000. – С. 63-67.
26. Хантингтон С. Третья волна. Демократизация в конце XX века / С. Хантингтон. – М.: «Российская политическая энциклопедия», 2003. – 368 с.
27. Васютинський В. Інтеракційна психологія влади / В. Васютинський. - К.: [б.в.], 2005. – 492 с.
28. Гаджиев К. Политическая идеология: концептуальный аспект // Вопросы философии. – 1998. – № 12. – С. 3 – 20.
29. Заблоцький В. Соціальні функції ідеології. – К., 2001. – С. 128 – 132.
30. Заславська О.О. Особливості масової політичної свідомості громадян України: минуле й сучасність // Політологічний вісник. Зб-к наук. праць. – К.: «ІНТАС», 2007. – Вип. 27. – С. 143-154.
31. Керк Р. Основи і принципи консерватизму. Антологія консерватизму. К.: Смолоскип. 1998.
32. Ковалевський В. Формування політичної свідомості в Україні // Зб. наукових праць міжнародної студентської наукової конференції «Історія очима молодих дослідників». Т. 2. – Донецьк, 1999 р. – С. 120-123.
33. Кресіна І. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси. – К.: Вища школа, 1998. – 389 с.
34. Малинова О. Ю. Концепт идеологии в современных политических исследованиях. // Политическая наука. – 2003. – № 4. – С. 8 – 31.
35. Мангайм К. Ідеологія та утопія / Пер. з нім. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2008. – 370 с.
36. Мигул І. Політичні ідеології: порівняльний аналіз. – К.: Українська перспектива, 1997.
37. Політична ідеологія // Основи політичної науки: Курс лекцій / За ред. Б. Кухти. Ч.3: Політична свідомість і культура / Б. Кухта, Л. Климанська, А. Романюк та ін. – Львів: Кальварія, 1998. – 556 с.

38. Психологія масової політичної свідомості та поведінки [Текст] / відп. ред. В. О. Васютинський. – К. : Док-К, 1997. – 163 с.
39. Рікер П. Ідеологія та утопія / Пер. з англ. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. – 386 с.
40. СМИ и массовое политическое сознание: взаимовлияние и взаимозависимость / В кн.: Задорин И., Бурова Ю., Сюткина А. Российское общество: становление демократических ценностей. – М., 1999.
41. Современные тенденции развития символического пространства политики и концепт идеологии. Материалы дискуссии. // Полис. – 2004. – № 4. – С. 28 – 51.
42. Соловьев А. И. Политическая идеология: логика исторической эволюции // Полис. – 2001. – № 2. – С. 5–23.
43. Слюсаревський М. М. Ідеологія як рівень суспільної психології та проблема її «взаємін» з освітою і психологічною наукою // Психолого-педагогічна наука і суспільна практика: Матер. методолог. семінару Академії педагогічних наук України, 12 листоп. 998 р. — К.: Генеза, 1998. — С. 17–27.
44. Шестопад Е. Б. Политическая психология. – М.: Аспект Пресс, 2007.
45. Юсупова Э. Ф. Политическое сознание как важный элемент функционирования политической системы / Э. Ф. Юсупова // Молодой ученый. – 2013. – №1. – С. 284-285.

Заняття №5

Теми 7 - 8. Політична культура суспільства. Геополітика та світова (зовнішня) політика

1. Поняття та структура політичної культури.
2. Рівні політичної культури: загальний (культура суспільства), груповий, індивідуальний.
3. Типи та функції політичної культури.
4. Патріархальний, підданства, активістський базові типи політичних культур (Г. Алмонд, С. Верба).
5. Моделі політичної культур.
6. Генеза та еволюція поняття «геополітика».
7. Поняття суб'єкту та об'єкту геополітики. Україна у сучасній геополітиці.
8. Світовий політичний процес: поняття, особливості.
9. Зовнішня політика держави: поняття та сутність, основні риси та цілі. Різновиди, засоби та функції зовнішньої політики.
10. Прогнозування глобального розвитку у сучасній футурології (М. Маклюен, Е. Тофлер, Ф. Фукуяма, П. Дракер, М. Кастельс, С. Хантінгтон тощо).

Тема рефератів

1. Місце політичної культури в політичній системі суспільства.
2. Передумови формування концепції політичної культури Г. Алмонда та С. Верби.
3. Політична субкультура (етнічні, конфесійні, територіальні).
4. Масова і елітарна політична культура.
5. Національні моделі політичних культур: детермінанти, типи, тенденції розвитку.
6. Взаємозв'язок політичної культури і політичної соціалізації.
7. Теоретичні проблеми світових геополітичних циклів – циклів гегемонії.
8. Місце України в сучасній системі міжнародних відносин.
9. Зовнішня політика України: основні напрямки та перспективи розвитку.
10. Футурологія як наукове знання щодо перспективи соціальних процесів: природа, характерні риси та етапи її становлення.
11. Основні сценарії і проекти Римського клубу.

Література:

1. Алмонд Г. Гражданская культура и стабильная демократия / Г. Алмонд, С. Верба // Полис. Политические исследования. – 1992. – № 4. – С. 122-135.
2. Алмонд Г. Гражданская культура. Политические установки и демократии пяти наций / Г. Алмонд // Антология мировой политической мысли: в 5 т. – М.: Мысль, 1997. – Т. II. – С. 592 – 610.
3. Бебик В. М. Наша політична культура // Політологічні читання. – 1992. – № 1. – С. 11–37.
4. Бебик В. М., Головатий М. Ф., Ребкало В. А. Політична культура сучасної молоді. – К.: А. Л. Д., 1996.
5. Бирюков Н. И. Парламентская деятельность и политическая культура / Н. И. Бирюков, В. М. Сергеев // Общественные науки и современность. – 1995. – № 1. – С. 66-75.
6. Денисов В. В. Политическая культура. Теория и практика / В. В. Денисов // Философия и общество. – 2006. – № 1. – С. 19-30.
7. Дубин Б. В. Симулятивная власть и церемониальная политика. О политической культуре современной России / Б. В. Дубин // Вестник общественного мнения. – 2006. – № 1. – С. 14-25.
8. Завершинский К. Ф. Когнитивные основания политической культуры: опыт методологической рефлексии / К. Ф. Завершинский // Полис. Политические исследования. – 2002. – № 3. – С. 19-30.
9. Зимин В. А. Основные пути формирования политической культуры / В. А. Зимин // Актуальные проблемы современной

- науки. – 2004. – № 4. – С. 129-135.
10. Карпова Н. В. Политическая культура в процессе становления гражданского общества / Н. В. Карпова // Вестник Московского университета. – Сер. 18. Социология и политология. – 2006. – № 1. – С. 41-54.
 11. Нагорна О. І. Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії. — К.: Стилос, 1998.
 12. Политическая культура: теория и национальные модели / отв. ред. К. С. Гаджиев; Сост. Д. В. Гудименко. – М. : Интерпракс, 1994. – 352 с.
 13. Политические культуры и социальные изменения. Международные сравнения. – М. : Издательство «Совпадение», 2000. – 370 с.
 14. Рукавишников В. Политические культуры и социальные изменения: международные сравнения / В. Рукавишников, Л. Халман, П. Эстер – М.: «СОВПАДЕНИЕ», 1998. – Вып. 2. – 368 с.
 15. Саква Р. Политическая культура: возможности и сложности в применении понятия для анализа процессов ускоренных преобразований / Р. Саква // Полития. – 2004. – № 4. – С. 41-68.
 16. Старков В. Н. Западная политическая культура как фактор формирования многопартийной системы политического устройства / В. Н. Старков // Образ гуманитарного и социального исследования в XIX веке. Новосибирск, 2004. – С. 118-124.
 17. Фролова М. А. Западная цивилизация: доминанты становления и развития / М. А. Фролова // Социально-политический журнал. – 1993. – № 11-12. – С. 19-26.
 18. Бовин А. Ведущие тенденции развития международных отношений / А. Бовин // Международная жизнь. – 2004. – № 4-5. – С. 172-182.
 19. Богатуров А. Д. Очерки теории политического анализа международных отношений / А. Д. Богатуров, Н. А. Косолапов, М. А. Хрусталева; Научно-образоват. форум по междунар. отношениям. – М.: НОФМО, 2002. – 380 с.
 20. Гвишиани Д. М. Римский клуб. История создания, избранные доклады и выступления. / Д. М. Гвишиани. – М.: Эдиториал УРСС, 1998. – 377 с.
 21. Геополитика и национальная безопасность. Словарь основных понятий и определений / Под общ. ред. В. Л. Манилова. – М.: ИМЭМО РАН, 1998. – 254 с.
 22. Головинський К. С. Вплив особистісного фактору на зовнішню політику держави: важливість дослідження / К. С. Головинський // Людина і політика. – 1999. – № 1. – С. 21-23.
 23. Деханов С. А. Право и сила в международных отношениях / С. А. Деханов // Московский журнал международного права. –

2003. – № 4. – С. 38-48.

24. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [Електронний ресурс] // (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 40, ст.527). – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>
25. Ильин М. В. Геохронополитика – соединение времен и пространств / М. В. Ильин // Вестник Московского университета. – Сер. 12. Политические науки. – 1997. – № 2. – С. 28-44.
26. Капица С. П. Синергетика и прогнозы будущего / С. П. Капица, С. П. Курдюмов, Г. Г. Малинецкий. – М.: Наука, 1997. - 94 с.
27. Косолапов Н. А. Теоретические исследования международных отношений / Н. А. Косолапов // Мировая экономика и международные отношения. – 1998. – № 2. – С. 67-79.
28. Лебедева М. М. Мировая политика: Учебник для вузов / М. М. Лебедева. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 351 с.
29. Мальський М. З., Мацях М. М. Теорія міжнародних відносин / Мальський М. З., Мацях М. М. – Львів: ЛНУ, 2002. – 392 с.
30. Мировой политический процесс: учеб. пособ. / В. П. Бондаевский, А. Ф. Гоголин; Кемер. гос. ун-т, Каф. полит. наук. – Кемерово: Кузбассвуиздат, 2004. – 223 с.
31. Мунтян М. А. Система международных отношений и тенденции ее эволюции / М. А. Мунтян // Проблемы глобальных и региональных интеграционных процессов. – М.: РАГС, 2011. – С. 26-43.
32. Порцель А. К. Основы геополитики : учебное пособие / А. К. Порцель. – Мурманск: Изд-во МГТУ, 2012. – 269 с.
33. Тихонравов Ю. В. Геополитика / Ю. В. Тихонравов. – М. : ЗАО “Бизнес-школа «Интел-синтез», 1998. – 368 с.
34. Тоффлер Э. Футурошок. / Э.Тоффлер. – М.: Наука, 1997. - 464 с.
35. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика і безпека України: Людина – Суспільство – Держава – Міжнародні структури / Л. Д. Чекаленко; Рада національної безпеки і оборони України, Національний ін-т проблем міжнародної безпеки. – К.: НІПМБ, 2004. – 352 с.
36. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України: теорія і практика [Електронний ресурс] / Л. Д. Чекаленко // Персонал. – 2007. – № 11. – Режим доступу: <http://personal.in.ua/article.php?ida=607>

